

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Nummer Toegang: 2.04.47.02

**Inventaris van het archief van de
Commissie tot bezuiniging op de
kosten van het Ziekenhuiswezen,
(1934) 1935-1946 (1948)**

Versie: 23-06-2021

CAS 15

Nationaal Archief, Den Haag 1985

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Organisatie.....	7
Uitvoering van de taak.....	8
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	8
De verwerving van het archief.....	9
Inhoud en structuur van het archief.....	10
Selectie en vernietiging.....	10
Verantwoording van de bewerking.....	10
Verwant materiaal.....	11
Beschikbaarheid van kopieën.....	11
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	13
A. Stukken van algemene aard.....	13
B. Stukken betreffende bijzondere onderwerpen.....	14
1. Organisatie.....	14
2. Uitvoering van de taak.....	14
2.1. Algemeen.....	14
2.2. Plaatselijk.....	16

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Commissie Bezuiniging Kosten Ziekenhuiswezen

Periodisering:

archiefvorming: 1935-1946

oudste stuk - jongste stuk: 1934-1948

Archiefbloknummer:

B24097

Omvang:

116 inventarisnummer(s); 1,00 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands.

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven, getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

Commissie tot bezuiniging op de kosten van het ziekenhuiswezen

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Het archief van de commissie bevat onder meer de rapporten van de commissie, stukken betreffende de te stellen eisen aan verpleegkundigen, salarissen van medisch personeel en stageplaatsen voor geneeskunde studenten, stukken betreffende de vaststelling van ziekenhuistarieven en overzichten van het aantal patiënten die voor rekening van gemeenten werden verpleegd.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Commissie Bezuiniging Kosten Ziekenhuiswezen, nummer toegang 2.04.47.02, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Cie. Bezuiniging Ziekenhuiswezen, 2.04.47.02, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

ORGANISATIE

De uitgaven voor de kosten van het ziekenhuiswezen stegen in de loop van de jaren dertig dermate snel, dat de ministers van Binnenlandse Zaken en Sociale Zaken op 7 juni 1935 besloten tot de instelling van de Commissie tot bezuiniging op de kosten van het ziekenhuiswezen.¹ Mede aanleiding tot dit besluit was het succes van de Commissie tot bezuiniging op de kosten van het krankzinnigenwezen. De commissie werd meestal aangeduid als de Commissie Frederiks, naar de naam van de voorzitter mr.dr. K.J. Frederiks, secretaris-generaal van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Binnen de organisatiestructuur van het Ministerie van Binnenlandse Zaken was de afdeling Armwezen (1918-1947) verantwoordelijk voor de commissie.

Onderstaande ambtenaren hadden zitting in de commissie:

- mr. dr. K.J. Frederiks secretaris-generaal van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, voorzitter tot 19 april 1939
- dr. C. van der Berg directeur-generaal van de Volksgezondheid, voorzitter na 19 april 1939
- jhr. mr. L.H.N.F. Bosch ridder van Rosenthal commies van de afdeling Armwezen, secretaris
- dr. H. Maas directeur van het Academisch Ziekenhuis te Leiden
- R.N.M. Eijkel arts en waarnemend hoofdinspecteur van de Volksgezondheid
- J.T. Verbaas directeur Generale Thesaurie van het departement van Financiën

De commissie werd zo nodig aangevuld met inspecteurs van de Geneeskundige Dienst voor de Volksgezondheid, elk voor zover de onderzoeken naar de exploitatie van de ziekenhuizen binnen de ambtsgebieden van deze inspecteurs vielen. De inspecteurs hadden ook zitting in de subcommissies die per inspectiegebied ingesteld waren om de commissie te adviseren over de te nemen bezuinigingsmaatregelen per ziekenhuis.

Gezien de situatie na de Tweede Wereldoorlog, toen een grote vraag naar ziekenhuisruimte was ontstaan en bezuinigingen niet meer relevant waren, besloten de ministers van Binnenlandse Zaken en Sociale Zaken op 9 september 1946 tot opheffing van de commissie. De lopende zaken werden nog wel afgehandeld, waarna het archief in 1948 met het beëindigen van de werkzaamheden afgesloten werd.

1 Zie inventarisnummer 2.

UITVOERING VAN DE TAAK

De opdracht die de commissie meekreeg was: De ministers van Binnenlandse Zaken en van Sociale Zaken voorlichten en adviseren over de mogelijkheden tot het doorvoeren van bezuinigingen in ziekenhuizen ter verlichting van de uitgaven voor de publieke kassen.

De commissie had een toetssteen nodig om de binnenkomende gegevens te relateren. De enige rijksinstelling, het Academisch Ziekenhuis te Leiden, was als toetssteen niet te gebruiken omdat in dit ziekenhuis de medische en de onderwijsdoeleinden te nauw met elkaar verweven waren.² Het gemeenteziekenhuis te Middelburg werd hiervoor wel geschikt geacht.

De werkwijze van de commissie was zodanig, dat er per provincie werd gewerkt met 3 aandachtspunten:³

1. exploitatie en personeelsbezetting,
2. betaling van de verpleegprijs door de gemeenten,
3. controle op opname en ontslag van patiënten.

Uitgaande van deze aandachtspunten werd de volgende procedure gevolgd:

- De commissie vroeg aan Gedeputeerde Staten om hun medewerking.
- Na toezegging van Gedeputeerde Staten wezen deze enkele ambtenaren aan om de contacten met de commissie te onderhouden.
- Gedeputeerde Staten voerden voor de commissie de correspondentie met de diverse gemeentebesturen in hun provincie.
- Gedeputeerde Staten stuurden de stukken in 6-voud naar de secretaris van de commissie.
- De secretaris zond afschriften van de stukken aan de commissieleden:
- De commissieleden reageerden zo spoedig mogelijk op de stukken.
- Daarop belastte de commissie een aantal leden uit haar midden met een onderzoek, waaronder altijd de inspecteur van volksgezondheid uit de betrokken inspectie.
- De leden pleegden overleg met de ziekenhuisbesturen.
- De leden rapporteerden aan de plenaire commissie.
- Binnen twee weken deelden de leden mee of ze zich met het rapport konden verenigen.
- Wanneer bij circulatie geen overeenstemming werd bereikt of wanneer een der leden overleg nodig achtte, werd een vergadering uitgeschreven.
- Bij verhindering van twee of meer leden werd de vergadering verdaagd.
- Tenslotte bracht de commissie een advies uit aan de minister.

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

Reeds tijdens de registratuurperiode was er een vermenging ontstaan met het archief van de afdeling Armwezen, doordat jhr. mr. L.H.N.F.M. Bosch ridder van Rosenthal naast zijn functie van commies op de afdeling Armwezen ook secretaris van de commissie was. Een aantal stukken werden in de dossiers

² Zie inventarisnummer 1 (Notulen 10 november 1937)

³ Zie inventarisnummer 1 (Notulen 18 januari 1935)

van Armwezen gevoegd en daarom ook in de agenda's van Armwezen ingeschreven. Toch was er geen sprake van een bewust doorgevoerde vermenging, omdat de meeste stukken van het archief van de commissie als een aparte eenheid aanwezig waren. Latere archiefbeheerders onderscheidden echter het archief van de commissie niet meer van dat van de afdeling Armwezen. Het archief van de commissie werd beschouwd als een onderdeel van het archief van de afdeling.

Van de commissie zelf zijn geen agenda's meer aanwezig terwijl die er wel geweest moeten zijn, gezien het feit dat sommige stukken een eigen nummering hebben gekregen.

De stukken betreffende bezuinigingen op plaatselijk niveau werden in mappen per provincie opgeborgen: binnen de provincie op plaatsnaam en per plaats op naam van het ziekenhuis.

DE VERWERVING VAN HET ARCHIEF

Overbrenging van een overheidsarchief

Inhoud en structuur van het archief

SELECTIE EN Vernietiging

De selectie ter vernietiging werd uitgevoerd aan de hand van de vernietigingslijst (1961) van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. De omvang van het archief voor bewerking was 3,6 meter terwijl er na bewerking 1 meter overbleef. Het vernietigingspercentage was 72,2%.

Het bewerkingsproces werd afgesloten met de materiële verzorging van de stukken. Het te bewaren deel werd van het te vernietigen deel gescheiden. Het te vernietigen deel werd met toestemming (29 mei 1985) van het hoofd van het Bureau Algemene Secretarie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken naar het Bureau Vernietiging Overheidsarchieven te Apeldoorn gestuurd.

Verantwoording van de bewerking

De bewerking vond plaats in het kader van de opleiding tot middelbaar archiefambtenaar aan de Rijks Archiefschool (cursus 1984-1985).

Op grond van het bestemmingsbeginsel zijn er stukken uit het archief van de afdeling Armwezen gehaald. Er zijn twee hoofdrubrieken in de inventaris gevormd te weten "Organisatie" en "Uitvoering van de taak". Binnen de hoofdrubriek "Uitvoering van de taak" is een onderverdeling in "Algemeen" en "Plaatselijk" gemaakt. Onder "Plaatselijk" zijn alle stukken betreffende een bepaald ziekenhuis en betreffende meerdere ziekenhuizen in een of meerdere plaatsen vermeld.

De oorspronkelijke orde van de stukken betreffende bezuinigingen op plaatselijk niveau was provinciegewijs. Vandaar dat er in de inventaris onder de beschrijving "Stukken betreffende bezuinigingen in ziekenhuizen" een alfabetische indeling naar provincie en binnen de provincie een alfabetische indeling naar plaats is gemaakt. Binnen de plaats is een eveneens alfabetische indeling naar ziekenhuis gemaakt. Waar stukken betreffende meerdere ziekenhuizen in een plaats in een bestanddeel voorkwamen, staat dit bestanddeel zonder nadere aanduiding achter de plaatsnaam. Waar meerdere stukken betreffende ziekenhuizen uit verschillende plaatsen in een bestanddeel voorkwamen, zijn blinde inventarisnummers gebruikt. Voor een indeling in kolommen (inventarisnummers 27-117) is gekozen om de overzichtelijkheid van de inventaris te vergroten.

Notulen van de plenaire commissie bevinden zich onder inventarisnummer 1, terwijl de notulen van het overleg tussen ziekenhuisbesturen en commissieleden, met betrekking tot een bepaald ziekenhuis, gevoegd zijn in de dossiers van de ziekenhuizen.

Verwant materiaal***BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN***

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

**BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN
ARCHIEFBESTANDDELEN****A. STUKKEN VAN ALGEMENE AARD****1**Notulen,
1935-1939

1 pak

B. STUKKEN BETREFFENDE BIJZONDERE ONDERWERPEN**1. ORGANISATIE**

- 2** Stukken betreffende instelling van de commissie,
1935 1 omslag
- 3** Staat houdende overzicht van de stand der werkzaamheden,
1936 1 stuk
- 4** Stukken betreffende de werkwijze van de commissie,
1939 3 stukken
- 5** Brief van de directeur-generaal van de Volksgezondheid
betreffende zijn aandeel in het werk van de commissie,
1939 1 stuk
- 6** Stukken betreffende benoeming en ontslag van commissieleden,
1939-1942 1 omslag

2. UITVOERING VAN DE TAAK**2.1. ALGEMEEN**

- 7** Nota van twee leden van de Nederlandse Maatschappij tot
Bescherming van de Geneeskunst over de eisen ten aanzien van
gediplomeerde verplegenden,
1934 1 stuk
- 8** Staten houdende overzichten van het aantal patiënten die voor
rekening van gemeenten worden verpleegd,
(1935) 1 omslag
- 9** Stukken betreffende invoering van het concessiestelsel met
betrekking tot oprichting en uitbreiding van ziekenhuizen,
1935 3 stukken
- 10** Stukken betreffende de reorganisatie van het Geneeskundig
Staatstoezicht op de Volksgezondheid,
1935-1937 1 omslag
- 11** Stukken betreffende een concept-wetsontwerp van de minister van
Binnenlandse Zaken houdende richtlijnen voor de bouw van nieuwe
ziekenhuizen,
1935 1 omslag

-
12	Stukken betreffende vaststelling van ziekenhuistarieven,
1935	1 omslag
13	Staten houdende overzichten van ziekenhuizen in Zuid-Holland,
1935-1936	1 omslag
14	Stukken betreffende verlaging van salarissen voor leerling-
verplegenden,
1936	1 omslag
15	Staat houdende overzicht van jaarwedden voor schoolartsen,
(1936)	1 stuk
16	Staten houdende overzichten van de salarissen in particuliere
ziekenhuizen en gemeenteziekenhuizen alsmede bij Gemeentelijke
Geneeskundige Diensten,
(1936)	3 stukken
17	Staten houdende overzichten van ziekenhuizen per provincie,
(1935)	1 omslag
18	Stukken betreffende de inrichting van een ruimte voor
röntgenologisch onderzoek,
1936-1938	1 omslag
19	Stukken betreffende salariëring van röntgenologen,
1937	4 stukken
20	Rapport betreffende de positie van verpleegsters in particuliere en
gemeenteziekenhuizen,
1938	1 stuk
21	Stukken betreffende het aantal stageplaatsen voor medische
studenten,
1938-1939	1 omslag
22	Stukken betreffende richtlijnen voor de luchtbescherming van
ziekeninrichtingen,
1938-1940	1 omslag
23	Stukken betreffende vaststelling van urgentienummers voor
nieuwbouwprojecten,
1941	1 omslag
24	Stukken betreffende totstandkoming van een circulaire van de
Gemachtigde van de Prijzen over verhoging van verpleegprijzen,
1943	1 omslag

- 25** Staten houdende overzichten van de roomskatholieke ziekeninrichtingen per provincie over 1942, (1943) 2 stukken
- 26** Stukken betreffende toekenning van een financiële bijdrage aan religieuze verplegenden in ziekenhuizen, 1943-1944 1 omslag

2.2. PLAATSELIJK

- 27-115** Stukken betreffende bezuinigingen in ziekenhuizen, 1934-1948 91 omslagen

27-29 Drente

- 27** Assen Beileroord 1934-1935
28 Hoogeveen Bethesda 1941-1942
29 Meppel Diaconessenhuis 1943-1945

30-34 Friesland

- 30** Appelscha Sanatorium 1940-1942
31 Dokkum 1941-1942
32 Franeker 1937
33 Heerenveen Nieuw Friesburg 1939-1940
34 Joure 1938-1939

35-44, 90 Gelderland

- 35** Apeldoorn 1937
90 Arnhem 1936-1939
36 Arnhem Diaconessenhuis (1936)
37 Arnhem Gemeente ziekenhuis 1941-1943
38 Doetinchem 1942-1944
39 Doetinchem St. Joseph 1940-1941
40 Groesbeek Dekkerswald 1941
41 Nijmegen Canisius 1941-1942
35 Rheden 1937
35 Velp 1937
42 Wageningen Pieter Pauw 1938-1941
43 Winterswijk 1940-1941
44 Zutphen Oude en Nieuwe Gasthuis 1942-1943

45-46 Groningen

- 45** Groningen R.K. Ziekenhuis 1941
46 Veendam 1944

47-52 Limburg

- 47** Heerlen St. Joseph 1935, 1940-1942
48 Horn Hornerheide 1940-1942

	49	Kerkrade St. Joseph 1942-1944
	50	Maastricht Calvarienberg 1935-1941
	51	Sittard Goddelijke Voorzienigheid 1938-1941
	52	Swalmen 1941
53-65		Noord-Brabant
	53	Bergen op Zoom Alg. Burgerlijk Weeshuis 1935
	54	Breda Diaconessenhuis 1940
	55	Breda St. Ignatius 1940-1941
	56	Eindhoven 1941
	57	Eindhoven Diaconessenhuis 1939-1940
	58	Eindhoven Instituut voor preventieve geneeskunde 1940
	59	Eindhoven R.K. Binnenziekenhuis 1941
	60	Eindhoven St. Joseph 1941
	61	Gilze R.K. Gasthuis 1941
	62	Helmond St. Antonius 1937-1942
	63	's-Hertogenbosch Groot Ziekengasthuis 1939
	64	Tilburg St. Elisabeth 1941-1944
	65	Waalwijk St. Nicolaas 1941
66-84		Noord-Holland
	66	Amsterdam 1938
	67	Amsterdam Diaconessenhuis 1939
	68	Amsterdam Julianaziekenhuis 1939
	69	Amsterdam Ouden van Dagenhuis 1938-1939
	70	Amsterdam Vereniging tot bevordering der gezondheid in de grafische vakken in Nederland 1941
	71	Amsterdam Wilhelminagasthuis 1937-1941
	72	Beverwijk Rode-Kruisziekenhuis 1941-1942
	73	Bussum GGD 1941
	74	Den Helder 1943
	75	Haarlem Bethesda-Sarepta 1939-1940
	76	Haarlem St. Elisabeth 1937
	77	Hoorn St.-Jansgasthuis 1942
	78	Hoorn Villa 1937-1939
	79	Laren Begetu 1942-1944
	80	Laren St.-Jansziekenhuis 1942-1944
	81	Purmerend Gemeenteziekenhuis 1935-1943
	82	Schagen Huize Avondrust 1939
	83	Wijk aan Zee Heliomare 1940
	84	Zaandam Gemeenteziekenhuis 1941-1943

85-90	Overijssel	
85		Almelo 1936
86		Deventer 1936-1939
87		Gorsel Wijkgebouw 1941
88		Hengelo Gemeenteziekenhuis 1936
89		Kampen Stadsziekenhuis 1936-1939
90		Zwolle Sophiaziekenhuis 1936-1939
91-94	Utrecht	
91		Bilthoven Berg en Bosch 1942
92		Utrecht 1938
93		Utrecht Academisch ziekenhuis 1935-1936
94		Zuilen Practicantenhuis 1940
95-101	Zeeland	
95		Goes Oostwal 1937-1940
96		Hoek Groene Kruisgebouw 1940
97		Hulst R.K. Liefdehuis 1937
98		Middelburg 1937
99		Noordgouwe 1938-1943
100		Terneuzen 1936-1948
98		Sluiskil R.K. Verpleeghuis 1937
98		Vlissingen Bethesda 1937
101		Zierikzee R.K. Liefdehuis 1942-1943
102-115	Zuid-Holland	
102		Delft 1934-1936
103		Dordrecht (1936)
103		Gorinchem (1936)
104		Gouda Itersonziekenhuis 1935-1940
105		's-Gravenhage 1936-1938
106		's-Gravenhage Emmakliniek 1939-1940
107		's-Gravenhage Lighallen 1939
108		's-Gravenhage Zuidwal 1941-1942
109		Kijkduin Kindersanatorium 1936-1944
110		Leiden Diaconessenhuis 1936-1944
111		Leiden Instituut voor preventieve geneeskunde 1940
112		Rotterdam 1936-1938
113		Schiedam Gemeenteziekenhuis (1936)
114		Vlaardingenv 1936-1939
115		Voorburg Diaconessenhuis 1940

116	Stukken betreffende bezuinigingen op de salarissen van leerling-verplegenden in 's-Gravenhage, 1935-1937	1 omslag
------------	--	----------